

1. Обобщена информация за територията на РИОСВ-Плевен (област Плевен и област Ловеч):

Област Плевен обхваща територия от 4 653 кв. км, което е 4.2 % от територията на страната. Земеделските земи на територията на Плевенска област са 379 180 ха, което е около 81.5 % от общата територия на областта, като най-разпространени са черноземните и алувиално-ливадните почви. По долините на реките и по брега на р. Дунав има ливадно-блатни почви. Горските територии са 43 430 ха, което е 9.3 % от територията на областта. Урбанизираните територии са 21 950 ха, което е 4.7 % от общата територия на областта. Водните течения и водни площи са 15 330 ха, което е 3.3 % от територията на областта. Други – 5 390 ха, което е 1.15 % от територията на областта.

Област Ловеч обхваща територия от 4 128 кв. км, което е 3.7 % от територията на страната. Земеделските земи на територията на Ловешка област са 205 224.9 ха, което е 38.90 % от територията на област Ловеч. Характерно за областта е, че близо 2/3 от общата площ е планинска, а останалата 1/3 е полупланинска и равнина. Почвите в областта са разнообразни. За старопланинската част са характерни сивите горски почви и типични кафяви горски и планинско-ливадни почви, а по долините на реките алувиално-ливадните почви. Горските територии са 158 090 ха, което е 40% от територията на областта.

Източници: Областни стратегии за развитие на област Ловеч и на област Плевен за периода 2014-2020 г.

2. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

На територията на РИОСВ – Плевен (Плевенска и Ловешка област) броят на пунктовете по почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг е 33. Съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) Годишна програма за мониторинг на почви за 2022 г., Регионална лаборатория (РЛ) - Плевен е извършила пробонабиране от 9 пункта със следните номера: №114 – Кнежа, №144 – Драгана, №159 – Старо село, №160 – Радювене, №174 – Балканец, №175 – Добродан, №177 – Дойренци, №190 – Априлци, №193 - Кърпачево. Всяка проба се взема в две дълбочини в зависимост от типа земеползване, а именно: за обработваеми земи 0-20 cm и 20-40 cm, за постоянни тревни площи 0-10 cm и 20-40 cm. Наблюдават се следните показатели: активна реакция на почвата (рН), биогенни елемент - общ азот по Келдал, общ фосфор, органично вещество – общ въглерод и органичен въглерод, обемна плътност и 9 броя тежки метали и металоиди – мед, цинк, олово, кадмий, никел, кобалт, хром, арсен и живак.

Оценка и анализ на получените резултати по почвен мониторинг I-ро ниво се извършват от отдел „МБРГЕП“ в ИАОС в срок до 1 месец от постъпването на данните от информационната система съгласно утвърдената програма за 2022 г.

Съгласно чл. 5, ал. 7 от Наредба № 4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите, изпълнителният директор на ИАОС предоставя информация от НСМП на заинтересуваните лица/организации.

3. Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост

До 2011 г. данните за нарушени терени се предоставяха в РИОСВ от миннодобивните фирми чрез изготвянето на годишните работни проекти, които включваха и отчет за предходната година. С настъпилите промени в Закона за подземните богатства (ЗПБ), компетентен орган е Министерство на енергетиката, поради което РИОСВ – гр. Плевен не разполага с актуална информация за нарушени терени (земи и почви) от добивната промишленост.

4. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/

През 2022 г. съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви по почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг, РЛ-Плевен е извършила пробонабиране от 9-те пункта, които са описани в т. 2. Наблюдава се групата на органохлорните пестициди с техните компоненти, заложиени в Наредба №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите, както и ендосулфан, алдрин, ендрин, диелдрин, хептахлор, мирекс, хлордан, пентахлорбензен, хлордекон. Изпитването на почвените проби трябва да се извърши до 15.06.2023 г. съгласно т.3 от Програмата за почвен мониторинг, I ниво – широкомащабен мониторинг за 2022 г. към ИАОС.

Оценка и анализ на получените резултати по този показател се извършват от отдел „МБРГЕП“ в ИАОС в срок до 1 месец от постъпването на данните от информационната система съгласно утвърдената програма за 2022 г.

Към 01.01.2022 г. на територията, контролирана от РИОСВ Плевен, има 50 склада (4 от тях централизирани) и 4 площадки с общо 54 броя контейнери Б-Б куб за съхранение на негодни и излезли от употреба продукти за растителна защита (негодни ПРЗ). На територията на област Плевен (в 10 общини) има 21 склада, 3 от които централизирани и 4 площадки с общо 54 броя контейнери Б-Б куб. На територията на област Ловеч (в 7 общини) има 29 склада, 1 от които централизиран.

През 2022 г. планоно са проверени 17 склада, от които 4 централизирани и 3 площадки с Б-Б кубове за съхранение на негодни ПРЗ. При проверките на място са дадени 19 предписания 3 предписания са дадени с писмо. Предписанията, дадени на място са изпълнени. През първото тримесечие на 2023 г. предстои проверка по изпълнение на предписанията, дадени с писмо.

В резултат на извършените проверки и дадените предписания, е постигнато следното:

- негодните ПРЗ от 1 склад, находящ се в гр. Червен бряг, регламентирано са предадени от собственика на имота за последващо третиране;
- предприети са действия от страна на общините и собствениците за обезопасяване на 6 склада чрез ремонти дейности на покриви, стени и врати;
- поставена е ограда около 1 площадка с Б-Б кубове и е възстановена падналата ограда около друга площадка с Б-Б кубове;
- почистена е тревната, храстовата и дървесната растителност около 3 склада;
- 2 склада са обозначени със знаци за опасност;
- 3-те общини, на чиито територии има площадки с Б-Б кубове, са уведомили дружеството, осъществяващо гаранционно обслужване, за недоброто състояние на някои от Б-Б кубовете. В РИОСВ Плевен е получена информация, че Дружеството е извършило необходимото обслужване на Б-Б кубовете.

През м. януари 2022 г. е съставен и връчен АУАН за неизпълнение на предписания за ремонтни и други дейности на един склад за негодни ПРЗ, дадени с писмо през 2021 г.

По отношение на складовете в с. Дълбок дол и с. Бели Осъм, общ. Троян при плановете проверки през 2022 г. не са давани предписания за извършване на ремонтни и други дейности, тъй като собствеността на складовете все още не е изяснена. Въпреки продължителната кореспонденция през 2021 г. и 2022 г. с различни институции (ОП-Ловеч, Община Троян, Областен управител на област Ловеч, ОД Земеделие - Ловеч, Министерство на земеделието) казусът с неизяснената собственост все още не е решен. Складовете се наблюдават се и се контролират от община Троян, но в случай на необходимост от поддръжка и ремонт, община Троян не може да осигури средства, тъй като същите не са тяхна собственост.

Във връзка с изпълнение на програмата за почвен мониторинг III ниво – локални почвени замърсявания 2022 г. към ИАОС, през м. декември 2022 г. в ИАОС е изпратена актуална информация за състоянието на складовете за съхранение на негодни и излезли от употреба ПРЗ на територията на РИОСВ Плевен. Съгласно указанията от ИАОС, изготвената информация съгласувана с РД ПБЗН Плевен и Ловеч и ОДБХ Плевен и Ловеч.

5. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти

През 2022 година РЛ - Плевен е извършила пробонабиране от 9 пункта (описаните в т. 2) съгласно утвърдената от изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви за 2022, касаеща почвен мониторинг I-во ниво - широкомащабен мониторинг. Наблюдавани са УОЗ: полициклични ароматни въглеводороди и полихлорирани бифенили, както и нефтопродукти.

Оценка и анализ на получените резултати по почвен мониторинг I-ро ниво се извършват от отдел „МБРГЕП“ в ИАОС в срок до 1 месец от постъпването на данните от информационната система съгласно утвърдената програма за 2022 г.

През 2022 г. по 2 идентични сигнала, касаещи замърсен участък от горски терен и наличие на 3 варела с неустановена течност в землището на гр. Червен бряг, са извършени 2 комплексни проверки (КПКД). При 1-та проверка са взети почвени проби от Регионална лаборатория – Плевен към ИАОС на площ от около 15 кв. м. Извършено е последващо изпитване на почвените проби по определени показатели, посочени в Наредба №3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите. От резултатите от изпитването е установено, че са налице вредни изменения на почвата на площ от около 15 кв. м в следствие на химическо замърсяване над пределно допустимите количества с нефтопродукти и с УОЗ /полициклични ароматни въглеводороди-нафтаден и фенантрен/. Предстои даване на предписания за почистване на замърсените почви и регламентирано им предаване на лица, притежаващи документ по чл. 35 от Закона за управление на отпадъците.

6. Ерозия на почвите

Ерозията на почвата е процес на разрушаване, пренасяне и отлагане на почвени частици чрез вятър, дъждовни и поливни води при протичане на естествени и/или антропогенни процеси. Загубата на почвен материал оказва съществено влияние върху функциите на почвата, както в мястото на проявлението на ерозията, така и върху прилежащите територии. Ерозираните земи са със скъсен почвен профил, изсветлена повърхност, често набраздена от линейни ерозионни форми и води до силно намаляване на плодородието на почвата. Поради това тя е един от най-сериозните глобални фактори за деградация и опустиняване на почвите. Природните и стопанските условия на територията на България създават предпоставки за разпространението на водна, ветрова и иригационна ерозия. Наред с природно обусловените фактори, степента на проявление на почвената ерозия зависи и от човешката дейност. Неправилната обработка на почвата, обезлесяването и горските пожари също са съществени фактори, оказващи влияние върху този процес. Провежданите мероприятия за борба с това вредно явление са агротехнически, лесотехнически и хидротехнически.

На територията на Плевенска област няма сериозни проблеми по отношение на почвената ерозия. Единствено равнинният характер на областта е причина за проява на ветрова ерозия, която нанася щети, налагащи противоерозионни мероприятия. По брега на р. Дунав има брегова ерозия и свлачищни процеси, особено в Община Никопол.

Що се касае до област Ловеч, тя е сред най-застрашените по отношение на почвени загуби от водна ерозия в земеделските земи (по 4,6% годишно) и сред областите с най-висок риск от проява на площна водна ерозия на почвата на земеделските земи (10 – 12 t/ha у).

В РИОСВ Плевен няма информация за значителни ерозионни процеси през 2022 г. Оценка на водната и ветрова ерозия за всяка година се извършва чрез математически модел в ИАОС.

7. Засоляване и вкисляване на почвите

През 2016 г. в ИАОС е извършено оптимизиране на мониторинговата мрежа за почвен мониторинг - II ниво (Подсистеми за контрол и опазване на почвите от засоляване и от

вкисляване), в следствие на което има промяна в местоположението на някои от пунктовете (посочени като нов пункт).

Съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви-почвен мониторинг II-ро ниво през 2022 година, е извършено следното:

По почвен мониторинг II-ро ниво – „Засоляване” през 2022 г. са наблюдавани 3-те пункта в следните землища: с. Дъбован-нов пункт, с. Загражден-нов пункт и с. Горна Студена-нов пункт. Параметрите за наблюдение са:

- почвени проби: рН (H₂O), специфична електропроводимост; водоразтворими: хлориди, сулфати, карбонати, хидрогенкарбонати, калций, магнезий, калий, натрий; обменен натрий и сорбционен капацитет на почвата;

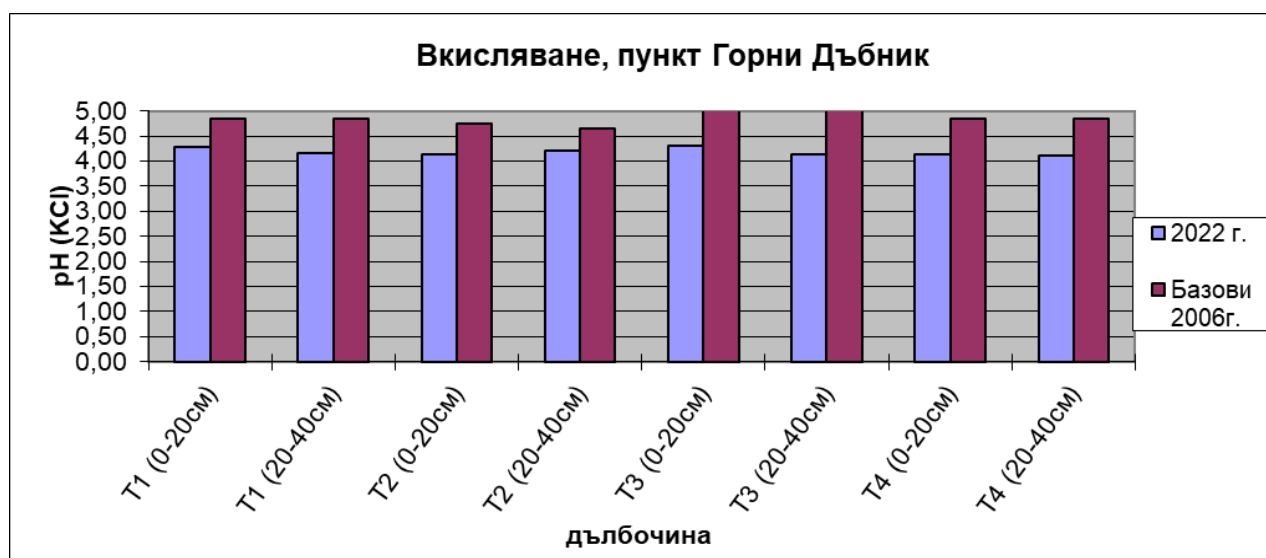
- водни проби: рН (H₂O), електропроводимост, карбонати, хидрогенкарбонати, хлориди, сулфати, калций, магнезий, калий, натрий.

По почвен мониторинг II-ро ниво – “Вкисляване” са определени 4 пункта за наблюдение на територията на РИОСВ - Плевен: Телиш-нов пункт, Горни Дъбник, Беглеж-нов пункт и Велчево. Периодичността на вземане на проби е през една, две, три и/или четири години в зависимост от почвеното различие, през есента. Параметрите за наблюдение са: рН (KCl), алуминий (Al³⁺), водород (H⁺), калций (Ca²⁺), магнезий (Mg²⁺), манган (Mn²⁺), наситеност на почвата с бази (V%).

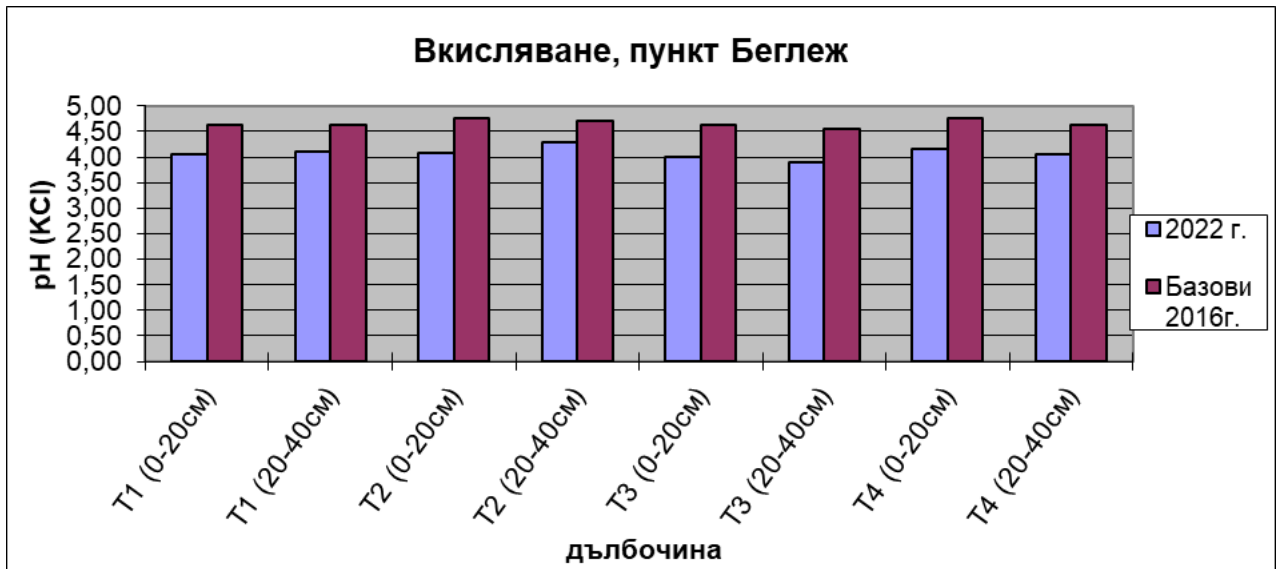
През 2022 г. са наблюдавани и 4-те пункта съгласно утвърдената от Изпълнителния директор на ИАОС Годишна програма за мониторинг на почви за 2022 г.

Оценка и пълен анализ на получените резултати по почвен мониторинг II-ро ниво се извършат от отдел „МБРГЕП“ в ИАОС в срок до 1 месец от постъпването на данните от информационната система съгласно утвърдените програми за 2022 г.

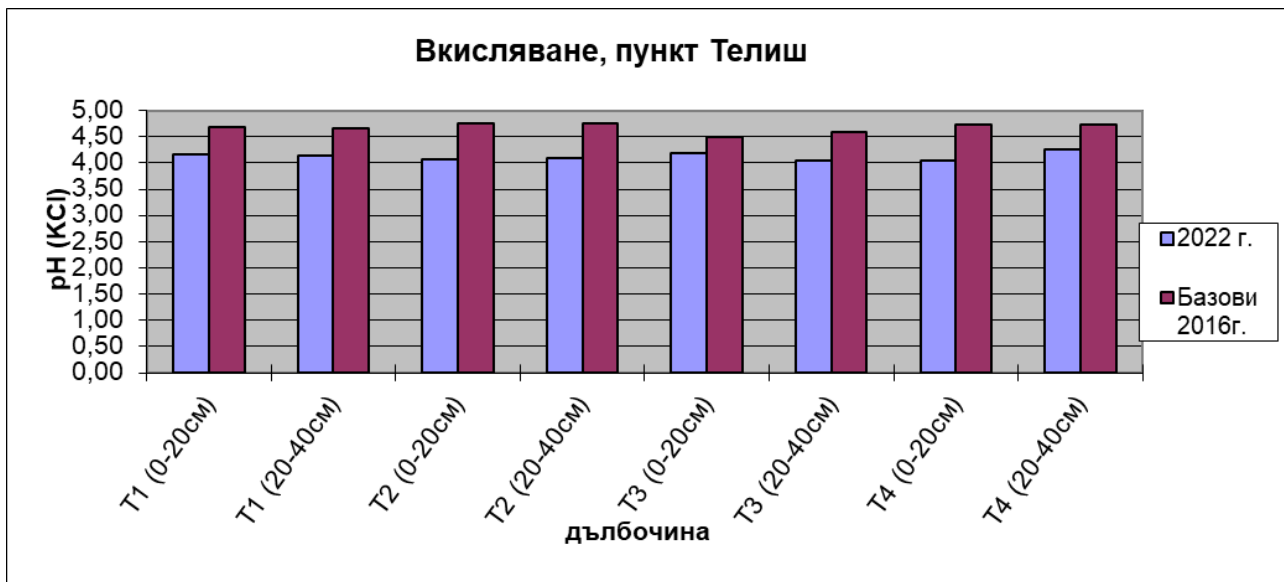
Резултатите от изпитването по показател рН (KCl) (II-ри цикъл) спрямо базовите резултати са представени с диаграми: пункт Горни Дъбник – фиг. 1, пункт Беглеж – фиг. 2, пункт Телиш – фиг. 3 и пункт Велчево – фиг. 4.

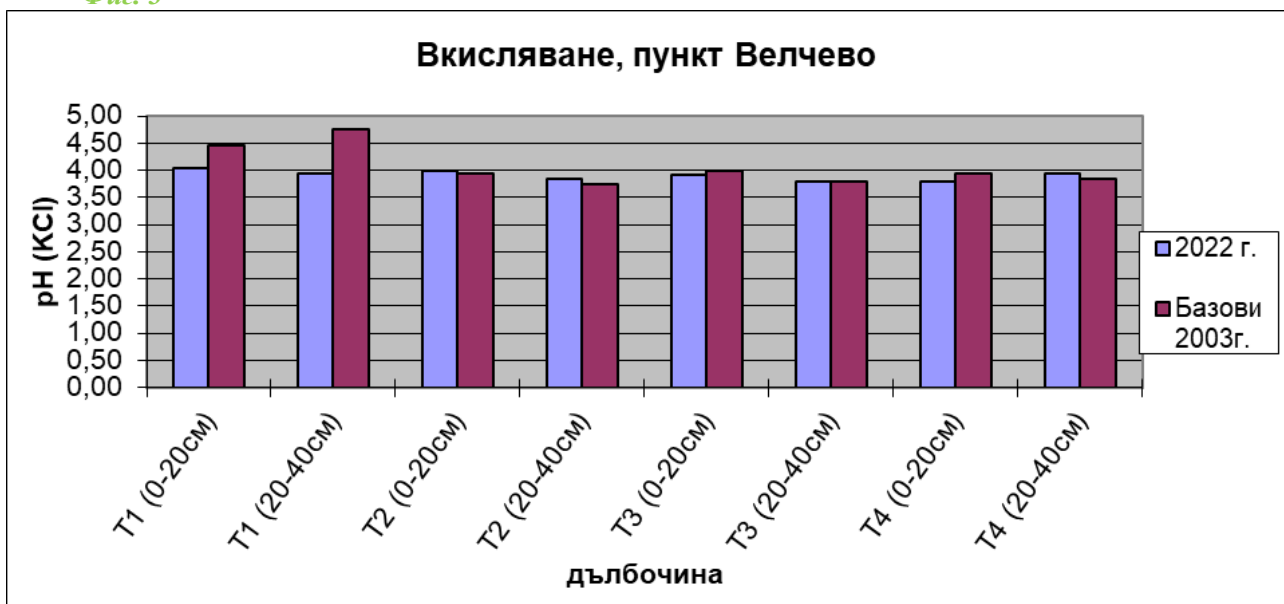
Фиг. 1

Фиг. 2

Фиг. 3

Фиг. 4

8. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци)

Информация за наличие на нерегламентирано изхвърляне на строителни, битови и промишлени отпадъци има в т. III от Доклада (Контрол за предотвратяване нерегламентирани замърсявания/локални сметища/с отпадъци).

По отношение на селскостопанските отпадъци в Закона за почвите е посочено, че кметовете на общините контролират изгарянето или друга форма на неконтролирано обезвреждане, изоставяне и нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвена повърхност, включително на селскостопански отпадъци, извън обхвата на Закона за управление на отпадъците. Съгласно т.16 от ДР на Закона за почвите “Селскостопански отпадъци извън обхвата на Закона за управление на отпадъците” са животински фекалии (твърд и течен торов отпад), трупове на животни и други неопасни вещества, използвани или получени от дейности в селското стопанство.

Опазването на почвите от замърсяване с пресен торов отпад се осъществява от РИОСВ – Плевен най-вече на етап превантивна дейност чрез процедиране на инвестиционни предложения съгласно разпоредбите на Закона за опазване на околната среда. За обекти с издадени комплексни разрешителни, в които се формира торов отпад, компетентният орган, който го издава, поставя условия за правилното му управление.

9. Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс и опазването им е приоритет и задължение на държавните и общинските органи. Само с общите усилия и действия на всички компетентни органи ще се постигнат положителни резултати относно трайното намаляване и/или предотвратяване на дейностите и процесите, водещи до вредни изменения на почвата.

При проверките на инсталации с издадени комплексни разрешителни (КР) през 2022 г. се констатира, че условията, касаещи мерки за опазване на почвата от замърсяване, се изпълняват. За една от инсталациите са дадени 2 предписания, които са изпълнени в срок. За инсталациите, за които са изготвени и се изпълняват планове за мониторинг на почви по заложените показатели в КР, не са констатирани несъответствия.

През 2022 г. представител на РИОСВ Плевен е взел участие в:

- 12 комисии съгласно чл.17, ал.1, т.1 от Закона за опазване на земеделските земи в ОД „Земеделие“ Ловеч и в ОД „Земеделие“ Плевен;

- 1 комисия за приемане на извършена техническа рекултивация на общинско депо за неопасни отпадъци съгласно Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;

- 1 комисия за определяне на терен за загробване на птици, заразени с инфлуенца по Наредба №3 от 27 януари 2021 г. за условията и реда за обезвреждане на странични животински продукти и на продукти, получени от тях, извън обектите, регистрирани в областните дирекции по безопасност на храните.

В заключение може да се каже, че като цяло почвите на територията, контролирана от РИОСВ – Плевен, са в добро екологично състояние.